

заподіяння шкоди здоров'ю (ст. 121, 122 КК). Тому посягання на життя державного чи громадського діяча відноситься до складів, що у теорії кримінального права іноді іменують усіченими, тобто такими, у яких законодавець момент закінчення кримінального правопорушення з метою посилення охорони визначених об'єктів переносить на стадію готування чи замаху, а іноді – і на стадію виявлення умислу. Усі діяння з так званими «усіченими складами», у тому числі – і посягання на життя державного чи громадського діяча, можуть бути визнані, визнаються і є закінченими лише в тих випадках, коли вчинені суб'єктом діяння містять у собі всі ознаки закінченого складу, опис якого міститься в диспозиції відповідної статті КК.

Таким чином, об'єктивна сторона посягання на життя державного чи громадського діяча включає діяння, спрямоване на умисне позбавлення життя державного чи громадського діяча. Вказане діяння може вчинятися як шляхом активних дій, так і шляхом бездіяльності. Спосіб, час і місце скоєння посягання на життя державного чи громадського діяча на його кваліфікацію не впливають.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2021 р. : URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

2. Заруба В. М. Історія держави і права України: навч. посіб для підготовки до іспиту. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2003. 158 с.

Джаман Анастасія Іванівна,
курсант ННІ № 3 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник: **Сав'юк Олександр**
Васильович, доцент кафедри
кримінального права Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА (СТ. 153 КК)

Берднік І. В. у своїй праці слушно зазначив, що у сучасних умовах, питання сексуального насильства, його наслідків для суспільства, а також вжиття заходів щодо його запобігання кримінально-правовими засобами, є досить актуальним, майже для всіх країн світу, в тому числі й для України.

В широкому розумінні, сексуальне насильство є формою гендерно зумовленого насильства, адже це дискримінаційне та серйозне порушення прав людини. Хоча, на перший погляд здається,

що сексуальне насильство є одною із форм домашнього насильства, передбачене ст. 126-1 Кримінального кодексу України (далі – КК). [1]

Однак, це твердження є хибним. Тому, що відповідальність за згадане правопорушення настає, тільки у разі вчинення домашнього насильства, тобто умисного систематичного вчинення, саме *фізичного, психологічного* або *економічного* насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи. З цього випливає, що сексуальне насильство виходить за межі форм, домашнього насильства, передбачене ст. 126-1 КК, зазначає у своїй праці Т. П. Мінка. [2]

Натомість, у п. 15 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 № 2229-VIII визначено, що *сексуальне насильство* – це форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності [3].

За наявності підстав, сексуальне насильство може підлягати кваліфікації за ст. 149, 152-156, 301, 302, 303. Зокрема, ст. 153 КК, яка начебто, має тотожний зміст відносно поняття «сексуальне насильство як форма домашнього насильства». [2]

З цього випливає завдання дослідження, яке полягає у здійсненні кваліфікації кримінального правопорушення (ст. 153 КК). До того ж, А. А. Вознюк, у своїй праці зазначає, що точна кваліфікація необхідна для повного та всебічного вивчення злочину, удосконалення підстав кримінальної відповідальності за його вчинення, а також правильного тлумачення ознак складу злочину, призначення покарання. [4, с. 156]

Отже, *об'єктом* вказаного правопорушення визнається статева свобода та статева недоторканість особи.

Об'єктивну сторону утворюють дії сексуального характеру, які не пов'язані із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи.

Суб'єктом сексуального насильства, може бути будь-яка фізична осудна особа, як чоловік, так і жінка, як протилежної з потерпілою особою, так і однієї статі, і яка досягла 14-річного віку.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується тільки *прямим умислом*. Оскільки, винна особа усвідомлює, що вчиняє дії

сексуального характеру, які не пов'язані із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи. [5]

Наступним етапом кваліфікації є визначення ознак кримінального правопорушення, передбачене ст. 153 КК.

Отже, одною із ознак суспільно-небезпечного діяння є «суспільна небезпека». Це означає, що таке діяння несе в собі деяку небезпеку для суспільства, оскільки посягає на честь, гідність та статеву недоторканність особи, а також, завдає шкоди психологічному та фізіологічному здоров'ю потерпілої особи.

Наступною ознакою є наявність «вини», тобто те, як особа ставиться до вчинюваного нею діяння, що посягає на статево свободу та статево недоторканність потерпілої особи і виражається у формі прямого умислу.

Обов'язковою ознакою вчинення даного злочину є відсутність добровільної згоди особи на дії, що утворюють об'єктивну сторону кримінального правопорушення. Бойко А.В., Думчиков М.О звертають увагу, що саме ця ознака є системо утворюючою і провідною для кваліфікації дій особи згідно ст. 153 КК.

Невід'ємною ознакою кримінального правопорушення, передбаченого ст. 153 КК є «кримінальна караність». Це означає, що факт вчинення діяння є передбачає притягнення винної особи до кримінальної відповідальності.

З цього випливає, що відповідальність за вчинення сексуального насильства виступає у вигляді позбавлення волі на строк до п'яти років (ч. 1 статті 153), від трьох до семи років (ч. 2 статті 153), від п'яти до семи років (ч. 3 статті 153), від п'яти до десяти років. (ч. 4 статті 153), від десяти до п'ятнадцяти років (ч. 5 статті 153). [6]

Отже, враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що сексуальне насильство одночасно є формою домашнього насильства та небезпечним кримінальним правопорушенням проти статевої свободи та статевої недоторканності особи, що тягне за собою негативні суспільно-небезпечні наслідки та руйнує усталений уклад суспільного життя.

Список використаних джерел

1. Берднік І. В. До питання кваліфікації сексуального насильства в умовах міжнародного збройного конфлікту. Електронне наукове видання *«Аналітично-порівняльне правознавство»*. с. 373-378. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/02/72.pdf>

2. Мінка Т.П. Розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності за вчинення домашнього насильства. *Національний юридический журнал: теорія и практика*. Кишенев. 2019. № 1. С. 98-101.

3. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

4. Вознюк А.А. Поняття та елементи кримінально-правової характеристики злочинів. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. №1. с. 154–160, с. 156.

5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341–III. Дата оновлення: 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

6. Бойко, А., Думчиков, М. Кримінально-правова характеристика сексуального насильства у контексті внесення змін до кримінального законодавства України. *Молодий вчений*, 12 (76), 325-331. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-12-76-69>
URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/1246/121>

Дідук Олексій Вадимович,

здобувач Науково-дослідного інституту
публічного права

СПОСОБИ ВЧИНЕННЯ ПРИВЛАСНЕННЯ, РОЗТРАТИ МАЙНА АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

Належне функціонування держави та громадянського суспільства вимагає ефективної та прозорої діяльності державного апарату, апарату органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій. Незважаючи на посилення відповідальності за корупційні кримінальні правопорушення, введення нових механізмів запобігання корупції, численні спроби удосконалення правових норм, кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності, пов'язані із незаконним заволодінням майном, і надалі надзвичайно поширені [1, с. 18].

XXI ст. ознаменувалося значним технічним і науковим прогресом у всіх сферах життєдіяльності, відповідно, і злочинність також трансформується в багаторівневу структуру, віднаходять нові способи вчинення злочинів та їх маскування, використовуючи технічний прогрес, а у зв'язку з цим виникають і нові способів вчинення [2, с. 14-195] привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Серед типових способів вчинення розкрадання виокремлюють:

– безпосереднє привласнення або розтрату розкрадання грошових коштів та матеріальних цінностей з попереднім створенням надлишків;